

**Stanowisko Zespołu ds. Żeglugi na Odrze Wojewody Dolnośląskiego dotyczące
Uchwały nr XXIV/529/16 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie przystąpienia do
sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie wybrzeża Juliusza Słowackiego i
ulicy Na Grobli we Wrocławiu.**

W nawiązaniu do Uchwały nr XXIV/529/16 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie wybrzeża Juliusza Słowackiego i ulicy Na Grobli we Wrocławiu Zespół ds. Żeglugi na Odrze w składzie:

1. prof. Andrzej Bujak - Instytut Logistyki WSB Wrocław
2. Piotr Maryński - Radny Rady Miejskiej Wrocław
3. Andrzej Podgórski - Stowarzyszenie Rada Kapitanów
4. Joanna Przybyszewska - Pełnomocnik Marszałka ds Odry
5. dr Jan Pyś - Urząd Żeglugi Śródlądowej we Wrocławiu
6. Waldemar Rybicki - Stowarzyszenie Absolwentów TŻŚ
7. Teresa Szczerba - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

działający pod przewodnictwem Wojewody Dolnośląskiego przekazuje swoje stanowisko celem uwzględnienia.

Odra zawsze odgrywała znaczącą rolę w mieście. Wrocław ma wielowiekowe tradycje żeglugowe. To dzięki rzece i żegludze Wrocław został w XIV w. przyjęty w poczet grupy hanzeatyckiej – najsilniejszego europejskiego związku miast handlowych. Odra we Wrocławiu dla celów żeglugowych przekształcana była zawsze. Wrocław nazywany jest polską stolicą żeglugi śródlądowej. Obecnie Odra jest jednym z bardziej charakterystycznych elementów miasta. Wzrasta zainteresowanie rzeką mieszkańców i turystów.

Wrocławianie coraz częściej domagają się odwrócenia miasta frontem do rzeki. Odra w mieście to szereg akwenów i znaczna ilość infrastruktury liniowej i punktowej. Wymaga to jednego kompleksowego planu zagospodarowania przestrzeni nadbrzeżnych zarówno od strony lądu jak i od strony wody. Koordynacja planów zagospodarowania przestrzennego związanych z Odrą i ich realizacja może spełnić aspiracje korzystających z akwenów, a dodatkowo może być chlubą i wizytówką Wrocławia. W tym zakresie ważną rolę odgrywa współpraca administracji publicznej i samorządowej z mieszkańcami. Już teraz widać zmniejszające się możliwości Wrocławskiego Węzła Wodnego w porównaniu z aktywnością, jaką zainteresowani chcą prowadzić nad i na akwenach.

Zamiast kompleksowego planistycznego podejścia do tematu władze Wrocławia realizują obecnie szereg pojedynczych projektów przestrzennych, dla których ważnym wyzwaniem planistycznym warunkującym te projekty powinny być wrocławskie rzeki. To dzięki rzekom te przestrzenie powstały,

rozwijały się i uzyskały obecny cenny wymiar urbanistyczny. Do tych tworzonych w oderwaniu od rzek, projektów przestrzennych można zaliczyć:

1. Projekt zagospodarowania Wyspy Mieszczkańskiej.
2. Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2016-2018 obejmujący Nadodrze.
3. Rewitalizacje nabrzeży rzeki Oławy na Przedmieściu Oławskim.
4. Projekt zagospodarowania przestrzeni między ul. Księcia Witolda i ul. Zyndrama z Maszkowic (okolice dolnego awanportu Śluzy Mieszczkańskiej).
5. Projekt zagospodarowania wysepki przy śluzie Mieszczkańskiej.

Jednym z rodzajów aktywności mieszkańców miasta oraz działających tu instytucji jest troska o pielęgnowanie i eksponowanie urządzeń technicznych związanych z rzekami i żeglugą śródlądową. Pasjonaci historii, techniki i żeglugi we Wrocławiu posiadają sprawne muzealne obiekty pływające warte odpowiedniej ekspozycji. Są to: barka holenderska *Złota Kaczka*, holownik parowy *Nadbór*, dźwig pływający *Wróblin*, barka kanałowa *Irena*, statek szkolny *Westerplatte*, promy międzybrzegowe. Dodatkowo istnieje możliwość przejęcia od armatora śródlądowego OT Logistics kilku typowych dla Odry historycznych już rodzajów statków rzecznych (np.: zestaw Tur, zestaw Bizon, barka motorowa BM-500). Dodatkowo w ramach modernizacji Wrocławskiego Węzła Wodnego zabezpieczonych zostało wiele kunsztownych, historycznych urządzeń hydrotechnicznych służących do zabezpieczania miasta przed powodzią oraz żegludze śródlądowej (np. jaz Rędzin).

Urządzenia te świadczą o bogatej historii naszego miasta. Pomimo tego, że zostały odrestaurowane, nie mają stałej ekspozycji. Bardzo często rozmieszczone są w różnych częściach miasta. Taka ekspozycja nie w pełni oddaje charakter urządzeń i utrudnia ich powiązanie z historią miasta.

Dlatego Zespół ds. Żeglugi na Odrze przy Wojewodzie Dolnośląskim stoi na stanowisku, że ważnym zagadnieniem planowania przestrzennego Wrocławia jest zaplanowanie w mieście lokalizacji muzeum Odry. Miejsce planowanego muzeum powinno spełniać kilka warunków:

- powinno być zlokalizowane nad Odrą,
- wystawa eksponatów powinna być możliwa na lądzie i na wodzie,
- teren i akweny ekspozycyjne powinny mieć odpowiednią wielkość,
- eksponaty znajdujące się na wodzie powinny mieć możliwość całorocznego bezpiecznego postoju bez względu na okresy zalodzenia, wahaniami wody związane z wezbrzeniami czy niskimi stanami wód.

We Wrocławiu powstało już centrum wiedzy o wodzie – Hydropolis. Dlatego naturalnym jest, aby sąsiadujące z centrum akweny nawiązywały do funkcji muzealnych i oświatowych związanych z Odrą i funkcjami, jakie ona pełni. Zespół proponuje, aby władze miasta Wrocław wraz z innymi organizacjami związanymi z wodą i jej wykorzystaniem podjęły współpracę i aby w ramach tej współpracy część ekspozycji Hydropolis poświęcona była Odrze.

Pływające eksponaty oraz inne urządzenia świadczące o pracy, jaką człowiek włożył w gospodarcze ujarzmienie Odry powinny być wyeksponowane na stałej wystawie. Proponowane na stałą wystawę odrzańską akweny znajdują się na obszarze cywilizacyjnym nasyconym dziełami kultury technicznej o walorach europejskich, a port Ujście Oławy (1842-1844) jest ostatnim portem odrzańskim, który utrzymał

oryginalny kształt basenu portowego i kanału wejściowego, także skarpowe nabrzeża. To dzieło budownictwa wodnego o wyjątkowych w skali Europy walorach, o bogatej historii, związanej również z gospodarką komunalną miasta. Wystawa może również zawierać wątki historyczno-patriotyczne związane z Odrą tj. pokazywać polskich pionierów rzeki, trud przejmowania i odbudowy śródlądowych szlaków komunikacyjnych i portów śródlądowych, korzyści gospodarcze wynikające z dostępu do morza i portów Szczecin-Świnoujście. Na marginesie można dodać, że punktem kulminacyjnym tego typu działań powinien być organizowany corocznie festyn wodny – w tym parada z galą banderową jednostek pływających lokalnych instytucji, podmiotów gospodarczych i osób prywatnych – a na rzece, po zmierzchu powinna mieć miejsce doroczna inscenizacja typu światło i dźwięk. Proponowane na stałą wystawę odrzańską akweny to basen Portu Węglowego przy wodociągach oraz basen ujścia rzeki Oławy tj. akweny leżące w bezpośrednim sąsiedztwie centrum wiedzy o wodzie – Hydropolis.

Zlokalizowana w tym miejscu stała wystawa Odry (muzeum Odry) wspaniale wpisze się w inną ważną dla Wrocławia inicjatywę tj. zagospodarowanie nabrzeży rzeki Oławy we Wrocławiu. Potwierdzają to słowa pani prezes spółki Wrocławska Rewitalizacja Grażyny Adamczyk-Arns, która stwierdziła: *wzdłuż nabrzeży Oławy kiedyś tętniło życie. Mieszkańcy spacerowali bulwarami, spędzali czas wolny na terenach sportowych, korzystali z plaży i kąpieliska*. Uzupełniając tę wypowiedź można dodać, że właśnie tam przed wojną, na akwenach portu Ujście Oławy i w ujściu rzeki Oławy, istniały przystanie parostatków, a port Ujście Oławy powstał, jako zimowisko i schronisko pasażerskich statków parowych.

Zespół uważa, że baseny przeznaczone na ekspozycję zabytkowych jednostek pływających powinny być przygotowane i oddane do użytkowania właścicielom pływających eksponatów na ustalonych warunkach określonych przez administratora akwenów. Muzeum Odry w zaproponowanej formule z pewnością mogłoby liczyć na dofinansowanie z instytucji samorządowych i rządowych. Wystawa tego typu będzie wyjątkową i jedyną tego rodzaju w Polsce. Uwzględnienie przez Prezydenta i Radę Miejską Wrocławia stanowiska da ważny i oczekiwany impuls dalszego rozwoju naszego miasta jako przyszłego centrum żeglugi na Odrzańskiej Drodze Wodnej.

Za Zespół ds. Żeglugi na Odrze